

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyom-
 dászatban és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Gyermekeink egészségügye.

A kicsinyeknek csupán jogaik vannak,
 A nagyoknak jut a kötelesség.

Carmen Sylvia.

Mint általában valamennyi higieniai viszonyokkal, úgy a gyermekvilág egészségi állapotával és halálzási arányszámával messze mögötte vagyunk Európa összes államainak. Hazánk különösen magyarok lakta vidékei azok, melyeknek gyermek-higieniai statisztikája valamennyinél kedvezőlenebb. A nemzetek szegénypadjára vagyunk helyezve nagy százalékos gyermekhalandóságunk miatt, mely az utolsó évtizedben az egy éves korig 9%-al, az öt éves korig 5%-al magasabb, mint Európában átlag. A mi évi statisztikánk egy-egy szomorú történet, melynek számai azt mesélik, hogy nálunk a gyermekvilágban milyen bő aratása van a halálnak.

„Az államnak legértékesebb tőkéje az ember.” — És mi történik nálunk e drága tőkével, mely Istentől jó kedvében adatott, különleges természeténél, s mely áldásos szaporaságánál fogva Európa összes államait kamataival túlszárnyalhatná? Pazar könnyelműséggel elharácsoljuk még mielőtt tőkésítettük volna! A nemzet szerencsére még pótolni bírja az óriási halálzási arányt, melynek legnagyobb részét a gyermekek szolgáltatják. A születéseknek száma nálunk aránylag igen nagy, népünk még valahogyan helyreüti a veszteséget, úgy hogy évenként 200,000 lélekkel szaporodunk. Silány eredmény a nyugati kultúrállamokéhoz képest. De jaj nekünk, ha ezen csekély szaporulat eltűnik, vagy éppen deficit áll be évről-évre a magyar nép számában!

Megyénk óriási gyermekhalandóságára óhajtának ezuttal világot vetni, összehasonlítva ezt más nagyobb megyékével, az egész haza és Európa nevezetesebb államainak gyermekhalandóságával.

1000 halálzási arány esik gyermekhalandóság:
 Az éjszaki megyékben átlag 446.
 A dunántúli kerület megyéiben 510.
 Bács-Bodrogh megyében 591.
 Békésmegyében 596.
 Csanádmegyében 632.
 Angliában 389.
 Németországban 467.
 Franciaországban 289.
 Magyarországon 511.
 Oroszországban 611.

Bács-Bodrogh megye azon három megye közé tartozik, melyek legnagyobb kontingensét szolgáltatják a gyermekhalandóságnak. Az összes elhaltaknak majdnem 60%-át teszik a gyermekek. Az európai államokhoz hasonlítva hazánkat, Oroszországgal áll ilyen számítás mellett az utolsó helyen, mely utóbbi állam 100-al mulja felül még hazánkat is a gyermekhalandóságban.

Ezen adatokból azonban biztonsággal nem következtethetünk gyermek-higieniai viszonyainkra, mert tudvalevő, hogy ahol nagyobb a születési arány, ott nagyobb egyszerűen a gyermekhalandóság is, mivel általánosságban a gyermekek között nagyobb a mortalitás, mint a felnőttéknél. S ha a statisztikának azon lapjait vetjük fel, melyek a születési arányt tüntetik fel az egyes megyékben és Európa nagyobb államaiban, akkor csakugyan azt fogjuk találni, hogy megyénk harmadik helyen áll a születési számokat feltüntető lajstromban, amennyiben 1000 lélekre esik születés:

Csanádmegyében 590,
 Békésmegyében 520,
 Bács-Bodrogh megyében 510,
 a többi összes megyékben kisebb a születési arányszám s
 Magyarországon átlagosan 410,
 Németországban 360,
 Angolországban 320,
 Franciaországban 260.

Hazánk születési statisztikája fölülte áll tehát Európa valamennyi államának, következésképpen

bátran írhatunk le bizonyos százalékot gyermekhalandóságunk statisztikájából a többi államokkal szemben. Ezen szerencsés körülménynek köszönhetjük, hogy népünk a rossz higienikus viszonyokból folyó óriási, az összes nyugati államokét felülmúló mortalitás mellett nem mutat fogyást, hanem szaporodást, mely a nagy születési arány dacára is jelentékeny számmal kisebb a többi európai államokénál.

Megbízhatóbb itéletet gyermek-egészségügyünkről akkor nyerhetünk, ha a születésekre eső gyermekhalandóságok számát vesszük kiinduló pontul.

1000 születésre esik gyermekhalandóság:
 Sárosmegyében 333.
 Bács-Bodrogh megyében 421.
 Nyitramegyében 500.
 Oroszországban 494.
 Magyarországon átlagosan 404.
 Németországban 331.
 Franciaországban 257.
 Angolországban 221.

Hazánk így is Oroszországgal utolsó helyen áll Európa összes államai között, s megyénkben is tetemesen nagyobb a gyermekhalandóság százaléka, mint az országban átlagosan. Hazánk 63 megyéje közül Bács-Bodrogh megye a 42-ik helyen áll, legnagyobb az utolsónak említett Nyitramegyében.

Nem sorolhatjuk fel e helyen az összes megyék ebbeli számadatait, melyek általánosságban azt mutatják, hogy a szlávok s németek vegyesen lakta megyék sokkal jobb statisztikát mutatnak fel, mint a tiszta magyar nép által lakottak. Megyénk különböző nemzetiségű községeinek erre vonatkozó adatai, sajnos! nem állanak rendelkezésünkre, tehát nem regisztrálhatjuk őket; de erősen meg vagyunk róla győződve, hogy ugyanazon eredményt tüntetnek fel, mint az ország többi megyéi általában.

És mi vajjon a kufforrása annak, hogy éppen a magyar népesség körében ily nagy a gyermekhalandóság? Talán a megélhetésnek nehezebbek a feltételei? Miért éppen a tejjel-mézzel folyó, magyarok lakta síkságon van oly mostoha sorsa ezen legdrágább nemzeti kincsnek, a jövő nemzedéknek? A kedvezőtlen anyagi viszonyokban nem találjuk magyarzatát ezen szomorú állapotoknak, de még mentségét sem. A Kárpátok bércei között nem könnyebb a megélhetés, mint az „arany kalászos ékes rónaságon”. Azok a szomorú statisztikai adatok a magyar nép hanyag gyermek-nevelésének szigorú kritikáját képezik. Igaz, sok helyen a nyomor azon rettenetes, csillapíthatatlan étvágyu szörnyeteg, mely oly borzasztó gyermekáldozatot kíván a szülőktől. Így láthatjuk azt gyakran a fővárosnak azon külvárosi szegény tanyáin, amelyek oly sok gondot okoznak a városatyáknak, de a legtöbb dolgot adják az orvosoknak és — sírásóknak. Akinek volt alkalma egyszer megfordulni azon büzös pincelakásokban, hol néhány fillérért szerez magának éjjeli szállást a „hajléktalanok menhelyéből” kiszorult 5—6 napszamos család, mindegyik ugyanannyi topronyos, piszkos gyermekével, hol 20—25 személy hál meg négy szűkre zárt nedves fal között, az nem fog elszörnyüdni ezen napszamosnak egykedvűségén s talán titkos örömen, ha ma egyik s holnapután talán másik gyermekét viszi be reggel a Rókus kórház — halottas házába s eltakarítására talán meg sem jelenve, azt teljesen idegenekre bizza. Nálunk, megyénkben az ilyen esetek ismeretlenek, vagy legalább vajmi ritkán fordulnak elő. De nem egyszer tapasztaltam már, hogy a napszamosnő egyetlen, bölcsőben fekvő magzatját, avagy 3—4 apró, alig-alig gyűgőző gyermekét szobába zárva, élen s szomszár — s hogy esetleg ne unatkozzék az apróság, ellát még kutyával, macskával — hagyja fél-, vagy ha munkája távol esik lakásától, egész napra magára. Hogy milyenek lehetnek ily helyen, ily szobában az egészségügyi viszonyok, hol nem szellőztetnek, hol nem tisztogatnak, hol 3—4 gyermek van a háziállatokkal együtt naphosszat

zárt ajtó mögött, azt fölösleges részleteznünk. De ne menjünk ily messzire! Magánál a vagyonosabb földmivelőnél sem találunk jobb viszonyokra. Kopogtassunk csak be ilyen helyen télen s ki hozzászokva nincsen, visszatáborodik a küszöbről, oly büz üti meg beléptekor orrát, mit nem fog csodálni, ha megtudja, hogy egész télen át ajtó, ablak meg nem nyílik, sőt az ablakrészek fűrészporról vagy homokkal vannak majdnem légmentesen elzárva, hogy egy parányi levegő azokon ki vagy be ne jusson. Aztán az egész család apraja nagyja, ezen egy szobában van éjjel-nappal. S akik leginkább sínylik meg ezen megrögzött rossz szokását a népek, az az ártatlan gyermek, melynek szervezete oly gyenge, hogy ily viszonyok között valóban Isten kezének kell közreműködnie, hogy egy szál is bele ne pusztuljon.

Ilyen sorsa van a magyar gazda édes magzatának. Milyen sorsa van még az olyan szerencsétlen gyermeknek, kit szülője terhére, talán szegényére nemzett, a törvénytelen szülötteknek, a gyermekvilág eme kitesztott proletárjainak, kiktől megszabadulni a szülőknek leghőbb vágya, kit a társadalom mint megbélyegzettet fogad s elemésztetését az általános morál, az emberi törvény mégis tiltja? A szülés titkoltatik, a gyermek lopva jó a világra, s ha lehet, lopva küldetik a más világba valamelyik ügyes angyalszínáló által. Az ilyen pára dajkáztatása valóban szánalmat gerjesztő!

Szólottunk gyermekvilágunk szánalmas egészségügyéről. A jövőben részletezve óhajtunk értekezni e siralmas állapot okairól s a baj orvoslásának módszereiről. Regisztrálni fogjuk mindazt, mit más nemzetek tettek e bajok elhárítására, mi történt nálunk s mit lehetne még tenni — különösen megyénkben — számolva viszonyainkkal, helyzetünkkel.

Hozzátek anyák, megyém lelkes anyái intézem leginkább szavaimat! Ti értitek meg legjobban azt, hogy mily drága kincs nekünk azon kedves apróság, kiktől Carmen Sylvia, Románia költőkirálynéja azt mondja, hogy „A kicsinyeknek csupán jogaik vannak, a nagyoknak jut a kötelesség!” Az egész nemzet legföltettebb kincsének sorsa forog kockán, a válság ideje megérkezett, hogy erre vagy amarra dőljön! Örökké jótékony, teljesen női szívetekhez appellálok! Nektek jutott osztályrészül ama magasztos hivatás, hogy életet adjatok gyermekeiteknek, elválaszthatatlan függelék e hivatásnak, hogy őket meg is tartsátok épségben a ti örömtökre és a nemzet erejének gyarapítására!

Dr. Flesch.

Alispáni jelentés.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes megyei törvényhatósági bizottság!

A folyó évi március hó 27-én tartott első rendes évnegyedes közgyűlés óta történt fontosabb eseményekről van szerencsém jelentésemet a következőkben összefoglalni:

I. Mindenekelőtt mély részvétellel kell megemlékeznem ezen törvényhatósági bizottságnak egy korán elhunyt, közszeretett és becsüléssel állott tagjáról: Szulik József prépost és ó-becsei plébánosról; ki nemcsak a köztgyekekben való lelkiismeretes részvéte, de kiváló műveltsége, nemes emberbaráti tulajdonai, fennkölt szelleme és tiszta lelkével összeforrt idealizmusa, úgy lankadatlan munkássága és buzgalmával mint ember, mint pap, mint tanító és költő, rokon és jóbarát, korai elhunytával sokakat mély gyászba borított. Ezen őszintén átértézt gyász és veszteség feletti fájdalomnak kívántam kötelességszerű kifejezést adni, folyó évi május hó 31-én történt elhunytának mostani felemelítésével, hogy nemes szellemét e teremben is bucsut vegyünk.

II. A központi és járási tisztviselők fenakadás nélkül teljesítették kötelességeiket, miről a járási hivatalokra nézve: az újvidéki, hódásghai, palánkai, titeli és szabályi szolgabírói hivataloknak időközben történt megvizsgálása által is meggyőződtem.

III. A vármegyei házipénztárt az abban kezelt alapokkal, valamint az árvapénztárt is havonként az előirt módon megvizsgáltam és teljesen rendben találtam.

IV. A közmunkaalap összes hátraléka az utolsó rendes közgyűléskor még 67,832 frt 58 $\frac{1}{2}$ krt tett ki, ezekre befolyt időközben 17,628 frt 81 kr, szabályszerű leírás alá vétetett 6037 frt 35 $\frac{1}{2}$ kr, összesen 23,666 frt

16¹/₂ kr. a hátralek összege tehát ma még kitesz 44,166 frt 42 krt. Az ez évre előírt közmunkatartozásokra pedig eddig már befolyt 65,910 frt 80 kr.

A közmunkaalapban ma rendelkezésre áll 160,168 frt 92¹/₂ kr, melyből 143,000 frt a helybeli takarékpénztárban van gyűmölészőleg elhelyezve, a további 19,568 frt 92¹/₂ kr pedig folyó kiadásokra szolgál.

A folyó évi május hó 15 én életbe lépett „közutak és vámokról” szóló törvény által a jövő 2 évi uti előirányzat előkészítésére előírt intézkedések pedig köztudomáslag folyamatban vannak.

V. A vármegyei tisztviselők nyugdíjalapjában rendelkezésre van 186,142 frt 65 kr, mely összeg teljesen a fenti, a törvényhatósági bizottság által kijelölt pénzügyintézetben van gyűmölészőleg elhelyezve.

VI. A közpénztári számadásokból a közigazgatási számvéveségnél feldolgozás alatt maradt utolsó jelentésemkor 188 drb, azóta a korábbi számadásokból oda beérkezett 77 drb, összesen tehát feldolgozandó volt 265 drb; melyekből elintéztetett: a) észrevétellel 64 drb, b) az időközi 2 rendkívüli közgyűlésen és a mai betérjesztés alapján 53 drb s így a korábbi községi számadásokból még elintézés alatt maradt 148 drb. A múlt évi számadásokból pedig ezenkívül ugyanoda már befolyt 70 drb. A még hiányzó betérjesztése iránt az intézkedések megtételek.

VII. Az 1888. évi XIX. t. c.-ből folyólag a haláloszati jogok elismerése tárgyában folyó évi május hó 1-éig beadott igénybejelentéseket május hó végén és június hó 6-tól 22-éig a Dunán és mellékvizsein, a Moszongán, a baja-bezdáni tápcsatornán, a kis sztapár-újvidéki öntöző és hajózási, valamint a Ferenc-csatornának Kis-Sztapárig terjedő részén, ugy a Tisza torkolatától a földvári határig már a tisztaiakat a helyszínen letárgyaltam, — a fennmaradt csatornai és tisztai, úgy a megye területén fekvő két vízér részletre bejelentett igényeket pedig, — melyek folytatolagos letárgyalását ezen közgyűlés előkészítése tekintetéből kénytelen voltam elhalasztani, — folyó hó 7-étől fogva fogom, — a tisztázandó kérdések természetéből folyólag, — a helyszínen letárgyalni.

VIII. A belvizszabályozások közül: a Moszongai bukini áthelyezése alapján foganatosítva van s az áthelyezett meder csatornája végrészen előforduló homokréteg lektizése nehézségeiből természetesen előállott rövid megszakítások kivételével, ezen mesterséges csatornát a Moszongai vize már több mint két hó óta szabad lefolyást nyer a bukini novoszellői Dunaágba; a gattarai és dunai zárslípek iránti intézkedéseket csakis a kir. kulturmérnökség várt javaslatának megérkezése késlelteti.

A Jegrieska felső érdekeltég, a Hódsághon folyó évi április hó 2-án elnökletem alatt tartott közgyűlésen tényleg több mint 2000 catastralis holdnyi szavazattöbbséggel időközben, a múlt közgyűlésen kitéjezt reményemhez képest, akadálytalanul megalakult, sőt az alapszabályok is jóváhagyatván, a társulati működés minden irányban megindult s a benyújtott és véleményezett tervek 30 napi kitéjezt lejártaival, folyó évi augusztus 7-ére általam már az engedélyezési tárgyalás is kitéjezt.

A többi engedélyezett lecsapoló társulatok működése is fokozatosan halad, az eredmények, valamint az ezek körében reám váró teendők részletes felsorolásával azonban nem kívánom a tekintetes törvényhatósági bizottság türelmét próbára tenni.

IX. Az I-só évnegyedes közgyűlés alkalmával tett jelentésemben adott ígéretemhez képest az idejűncozás végeredményét a következőkben van szerencsém ismertetni: Az ez évi lajstromokba a vármegye 14 sorozó járásában összesen felvett 10912 hadköteles közül a fő sorozáson tényleg megjelent és állítottat 9877 és távol maradt résznél igazoltan, résznél pedig igazolatlanul összesen 1035 egyén.

Az előállított hadkötelesek közül besoroztatott az újoncjutalekra 2305, a hadsereg póttartalékába 653, a honvédség póttartalékába véleménykülönbség folytán 78, az újoncjutalék és a póttartalék javára besoroztatott száma tehát összesen: 3036 főre rúg, és így a megjelent hadköteleseknek 32 százaléka lett besorozva.

Megjegyzem továbbá, hogy a régi védtörvény alapján ideiglenesen felmentve volt és nyilvántartásban vezetett védkötelesek szintén az idén állítottatva a sorozó bizottságok elé, azok közül a hadsereg póttartalékába: 226, a honvédség póttartalékába pedig 341 egyén soroztatott be.

Ezen, a nyilvántartásban állottak sorozását tehát nem számítva, csupán a felhívott három korosztálybeli hadkötelesek 3036 főre terjedő sorozási arányát véve tekintetbe, az tűnik ki, hogy az idejű eredmény jóval meghaladja azon számot, mely a régebbi törvény alapján előre megállapított újonc- és póttartaléki jutalékok fejében évenként ki volt állítandó, és pedig nem csakely mértékben, amennyiben visszamenőleg öt év alatt, az 1884-ik éven kivétel volt legmagasabb 2203 főre terjedő újoncjutalékok 102 emberrel, a 221 főnyi póttartaléki jutalékok pedig 432 emberrel haladja túl.

Ezenkívül felülvizsgálatra rendeltetett 613 egyén, kikből a beváltak fenti képességi arányt még megerősíteni hivatnak.

X. A közegészségi állapot a lefolyt második évnegyedben eléggé kedvező volt.

A járványos betegségek közül a kanyaró és vörheny uralkat, és pedig a kanyaró:

Béreg, Szántóva, Rigyica, Feketehegy, Cservenka, Csantavér, Bulkesz, Almás, Jankovác, Ó-Kér községekben és Zenta város területén.

A vörheny: Ó-Sóóvé, Új-Sóóvé, Bulkesz, Almás, Ada és Deszpot Szent Iván községekben, ez utóbbi járvány szelid lefolyással bírt.

A szemeses köthártyalobos egyének számadatai is kedvezőbb eredményt tüntetnek fel az előző évnegyednél.

Egyéb járványos avagy ragályos betegségek a lefolyt évnegyedben nem fordultak elő és megnyugvással jelenthetem, hogy a jelenben a vármegye területe — a trachomat kivéve — járványmentes.

Az I-só évnegyed születési és halálozási adatai a következők: született 6809 gyermek, meghalt 5802 egyén, tehát több a születés 1007-el.

Végül jelentem, hogy a védlimlőoltás és a gyógyvizsgálatok még folyamatban vannak.

XI. Az állategészségügy sokkal kedvezőtlenebb lefolyású volt, amennyiben március hó 27-től a mai napig: 1. lépfenében 2 ló és 2 szarvasmarha elhullott;

2. takonykórban 20 ló kiirtott, gyanus orrfolyás miatt 21, és

3. rühkór miatt 15 ló gyógykezelés alatt állott;

4. veszettség miatt 1 ló, 1 sertés és 12 eb kiirtott, 7 drb pedig megfigyelés alá vétetett;

5. orbáncban 345 sertés elhullott és 123 gyógykezelés alatt állott.

Végül a legkiterjedtebb övintézkedésekre szolgáltatott okot a száj- és körömfájás, mely úgy látszik Zombor városából terjedt ki a megyére s melyben:

a) Ó-Szivacon 149 szarvasmarha;

b) Cservenkán 849 szarvasmarha;

c) Madarason 478 szarvasmarha és 34 sertés;

d) Almás 130 szarvasmarha, 50 drb sertés és 1288 drb juh;

e) Monostorszeghen 40 szarvasmarha;

f) Bajsán 13 szarvasmarha és

g) Mélykuton 6 drb szarvasmarha lón ezen baj által meglepve.

Mondanom sem kell, hogy az állategészségügyi törvényből folyó óv- és gyógyintézkedések mindenütt és minden esetre néve a legszigorúabban elrendeltettek.

XII. A moholi határ egy részén sáska is mutatkozott, mely tímet a torontali sáskalepelt táj közelléte folytán felette veszélyessé lehetett volna, szerencsére azonban az ott nagyobb mennyiségben mutatkozott sáska, a járási főszolgabíró közvetlen útjánjárása következtében, nem az igen veszélyes marokkói nagy, hanem az olasz fajú kis, úgynevezett kék sáskának ismertetett fel a szakértők által, melyek az elrendelt hálózás és közbejött hideg idő folytán a június 26-án érkezett főszolgabírói jelentés szerint teljesen elpusztultak és ártalmatlanokká tetteket.

XIII. Végül a közbiztonsági állapot a zombori szérnyparancsnokságtól vett hivatalos kimutatás szerint elég megnyugtató volt, amennyiben:

Gyilkosság és rablógylilkosság egy sem fordult elő. Rablás 1 és az kiderített. Betörés lopás 21, melyből 4 kiderített. Lopás és tolvajlás 59, melyből 27 kiderített. Emberölés 2 és az kiderített. Gyújtogatás 4 és az kiderített. Tüzeset ismeretlen okokból 31.

Ezekben van szerencsém jelentésemet befejezni és kérem azt kegyesen tudomásul vétetni.

Kelt Zomborban, 1890. évi július hó 1-én.

Schmausz Endre,

alispán.

Hirek.

Nyilatkozat. Azon nagy érdeklődéssel szemben, mely az ösztinte tisztelt és elismerés nyomán — megszerzte egy az érdekelt városokban is — önként ébredt, midőn ömeltósága Sándor Béla főispán ur 10 éves működési évfordulójának ez évi decemberben leendő fényes megülvése, a jelzett törvényhatóságok sok és igen tekintélyes független bizottsági tagja által szóba hozottat s mely érdeklődés azóta csak fokozódott és időközben számos tudakozódást vont maga után, alulirotnak, a kiküldött végrehajtó választmány megbízásából elodázhatlan kötelességévé teszi, hogy a minden oldalról örvedetesen tapasztalt önkéntes és odaadó érdeklődést és hozzájárulási készséget — mely a legfényesebb sikert már a gondolat keletkezésében biztosította, — ösztintén megköszönve, e nyilatkozatom által hozzam köz tudomásra, miszerint: a célba vett jubiláris ünnepek, ömeltósága a főispán urnak szó- és írásban is kifejezett határozott és hajthatlan kívánása folytán — jobb akaratunk ellenére — elmaradnak. Kelt Zomborban, 1890-ik évi július hó 6-án.

Schmausz Endre,
megyebizottsági tag,
az alakuló gyűlés által kiküldött
végrehajtó választmány elnöke.

Képviselői beszámoló. Rohonyi Gyula orszgy. képviselő június 30-án tartotta a petrováci község lakóinak beszámoló beszédjét, a választó közönség lelkes helyeslése között. Rohonyi onnan Kiszácsra utazott, a hol választói előtt szintén beszámolt.

Hirek az érseki egyházmegyéből. Dr. Povisehik Ribárd hittanár és lelkiigazgató a polgári leányiskolában, Boromiszta István képezdei tanár az elemi és ismétlő iskolában viselt hitoktatói tisztoktól fölmentett, amaz dr. Hengen Vendre, emez dr. Kalmár Sándorra ruházottat. Virág István, zentai gymnasiumi hittanár a kalocsai királyi kath. fitanítóképezdehez rendes, Huber Lipót Iyecuini hittanár és papnöveldei tanulmányi felügyelő ugyanazon képezdehez segédtanárrá, Benedek Elek zentai elemi iskolai hitoktató az ottani gymnasiumhoz hittanárrá, Lippay Imre topolyai káplán zentai elemi iskolai hitoktatóvá kinevezettek. Mamuzsich Félix szabadka-szent terezi káplánt Szabadka város az ottani szent-györgyi javadalomra megválasztván, ő emnenciája által ugyanoda rendes lelkészé kinevezetett. Helyette a béregi plébánia ideiglenes vezetése Bedsula Bálint szabadka-szent-terézi káplánra bízott, Gyenes János baracska káplán ily minőségben Szabadka Szent-Terézbe küldetett. Fánsey Antal moholyi káplán Topolyára, Dulósy Jenő csantavéri káplán Moholyra, Kalmár István siküdsi káplán Csantavérre, Jagicza István horgosi káplán Miskére, Tillinger Miklós hódsági káplán Bukinba, Polyakovits Lajos bikityi káplán Hódsághra hasonló minőségben áthelyezettek. Az újmisés áldozók következőkép disponáltak: Cziráky Gyula Bogovejára, Demsa József Horgosra, Horváth Viktor Veprovára, Kandler János Gajdobrára, Katona István Süködre, Rausch Mihály Bikityre. Kersch Mihály szerep pedig Szabadkára a szent-terézi plébániára küldetett. A július hó 2-án megtartott esődvizsgán a főegyházmegye növendékpapjai sorába fölvették: a teológiára: Allaga Gergely a kalocsai, és Grünfelder Antal a szabadkai gymnasiumból. A gymnasiumi 7-ik osztályra: Hegedüs Lénárd a szabadkai, és Ploskál Rezső az aradi gymnasiumból. A 6-ik osztályra: Makovich József és Mikta Antal a kalocsai, Szilágyi Ernő a lévai gymnasiumból: Az 5-ik osztályra: Deák Béla, Fátih Ferenc, Jablonkai

Béla, Schoblocher György, Szendelbach János és Wenczel Alajos a kalocsai, Gibicz Gyula a bajai és Armbruszt Henrik a verbázi gymnasiumból.

Választás. A bacs-szeremi evangélisták f. hó 2. és 3-án tartott általános nagygyűléstükön a konzistorium elnöküül Rohonyi Gyulát, a kulpini kerület orsz. képviselőjét, ügyészüül Diener Simon kulai ügyvédet választotta meg.

Kinevezés. A zombori m. kir. pénzügyigazgatóság Beierlein Béla pécsi lakost, az újvidéki fővámbivaltalhoz vámgyakornok jelölté nevezte ki.

Pályázat van hirdetve a zombori kir. törvény-széknél II. oszt. segédtelekkönyvvezetői állásra 2 hét alatt.

Műkedvelői színelőadás. A zombori kaszinó-egyleti dalárda 1890. évi július hó 15-én a városi színházban saját zongora-alapja javára műkedvelői színelőadást rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Színe kerülnék: 1. „Már alszik.” Vigjáték egy felvonásban. Irták Grangé Jenő és Bernard Viktor. Fordította Szerdahelyi Kálmán. Személyek: Chaponnier, Tóth Gábor ur. József, inas, Kustár Géza ur. Georgette, szobalány, Kalapsza Bella k. a. Egy nő-dominó (néma személy), * * * Történet Párisban. Idő: jelen. — 2. „Egy csésze thea.” Vigjáték egy felvonásban. Személyek: Villeduil báróné, Tessényi Vilma k. a. Villeduil báró, Tóth Gábor ur. Camoufflet Izidor, Matyasovszky Emil ur. József, inas, Riebel Károly ur. — 3. „A férj az ajtó előtt.” Operette egy felvonásban. Irták Delacour és Morand. Fordította Szerdahelyi Kálmán. Zenéjét szerzette Offenbach Jakab. Karnagy: Berger Antal ur. Személyek: Trompeur Márton, váltó-behajító, Pribil Ernő ur. Susanne, neje, Lovich Aranka k. a. Ducroquet Florestan, zeneszerző Feuermann Manó ur. Rosita, nyoszolyó-leány, Szabácsy Anna k. a. Kéményseprő, Falcione Oszkár ur. Történet Párisban. Idő: jelen. A zenekar tagjai: Csermák József, Herczenberger Dezső, Kiss Pál, Komlós Ármán, Krämer Lajos, Mayer József, Paul Kálmán, Schuster József és Staudacher József urak. Helyárak: Proscenium-páholy 5 frt, — a többi páholy 4 frt. Földszinti zártszék az öt első sorban 1 frt, a 6., 7. és 8. sorban 80 kr, a 9. és 10. sorban 60 kr. Erkélyszék az első sorban 1 frt, a második sorban 80 kr. Állóhely a földszinten és az erkélyen 40 kr. Karzati ülőhely 30 kr, karzati állóhely 20 kr. A t. páholybérlek elsőégi joga f. évi július hó 10-ének (csütörtök) déli 12 órájáig fenntartatik. Páholyra, földszinti- és erkélyülőhelyekre szóló jegyek az előadás napjának déli 12 órájáig Bieber Gyula urnál, a rendező bizottság elnöküül, azontul az állóhelyekre és a karzatra szóló jegyekkel együtt az esti pénztárnál kaphatók. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Pénztárnyitás 7 órakor. — Kezdeté 8 órakor.

Pályázati hirdetés. Bács-Bodrogh vármegye kezelése alatt álló Kovács József-féle ösztöndíj alapnál az alapító levél értelmében egy nem nemes származású ifjak részére fenntartott és évi 160 forinttal egyenkötött ösztöndíj állomás még a folyó 1890/91-ik iskolai tanévüül üresedésbe jöven, felhivatnak mindazon megyebeli származású róm. kath. hitvallású, szegényebb sorsu, nyilvános és országosan érvényes bizonyítványok kiadására jogosult tanintézetek tanulói, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy eziránt folyamodványukat az alapító levél értelmében, az illető tankerüli kir. főigazgatóságok, iskolai főhatóságai, vagy az egyetemi tanács utján folyó évi szeptember hó 15-ig napjáig alólírothoz nyujtsák be. A pályázók folyamodványaikban a tanulmányaikban való jó előmenet, — a lefolyt tanév mindkét feléről — rendes iskolai bizonyítványokkal, a most folyó tanévbeni előhaladást és erkölcsi jó magaviseletet, szorgalmat, elmebeli teltséget az illető tanártestület bizonyítványával igazolni, azonfelül pedig származásukat, szüleik állását, családi létszámát és vagyoni állapotát okmányilag kimutatni kötelesek. Kelt Zomborban, 1890. évi július hó 4-én. Schmausz Endre, alispán.

Névnep-ünnep. „Portiter in re, suaviter in modo” vezeti Danczer Kornél kir. pénzügyigazgató Bács-Bodrogh megye pénzügyi közigazgatását és mint tetőtől talpig gavallér, az alája rendelt tisztviselők társaséletének kellemessé tételére és a kollegialitás fejlesztésére is igen sokat tesz. Meg is nyerte hamar a közönség és különösen vele leggyakrabban érintkező tisztviselő társai rokonszenvét, mely névnepja alkalmával szép módon nyert kifejezést. Reggel hivatali asztalán találta a Zomborban működő összes pénzügyi tisztviselők névjegyeit tartalmazó albumot, délben lakásán Ribiczey Adám, második igazgató-helyettes vezetése alatt tíz tagu küldöttség nyujtotta át neki egyetlen kedves Nellü nevü leányának színezett nagy arcképet, este pedig a polgári kaszinó-egylet helyiségeiben 112 terítüül társasvacsera volt tiszteletére, melyen az alárendelt hivatalok egy része küldött által volt képviselve. A nem pénzügyi tisztviselők közül résztvettek az estélyen: Pocsokay Sándor, városi főügyész, Falcione Nándor, városi tanácsos, Esztergamy Károly, városi főpénztáros, Heinecz Kálmán, városi ellenőr, dr. Danninger Adám, orvos, Raisz Lajos és Husvétli Károly takarékpénztári könyvelők. Felköszöntő csak négy volt; és pedig Ribiczey Adám második igazgató-helyettesé az ünnepeltre, Danczer Kornél pénzügyigazgató a pénzügyi tisztviselőkre, Szüts Károly pénzügyi titkárá a vendégrekre és Schröder Aladár pénzügyi fogalmazó a pénzügyigazgató kedves nejeire. Asztaltöltés után tánc következett, mely Sándorék jó zenéje mellett hajnali 5 óráig tartott.

A megyei alkalmazottak névsora. Szapáry miniszterelnök mint helyigazgató az ország összes főispánjait táviratilag (hivatalból) utasította, hogy a megyéknél alkalmazva levő összes tisztviselők, segéd- és kezelő-hivatalnokok, valamint a tiszteletbeli állásokat betöltő egyének névsorát hozzá baladék nélkül, lehetőleg posta fordultával fölterjesszék.

Új pénzügyintézet. Újvidéken központi hitel részvénybank címen új pénzügyintézet van alakulóban, melynek élén Dungsersky Lázár nagybirtokos áll. E bank alapitókéje 500.000 frt, melynek előteremtésére 2500 darab 200 frt névértékü részvény fog kibocsátatni Az új bank eszméje élénk visszhangra talal, minek legfényesebb bizonyítéka, hogy máris 100.000 frt van alájegyezve.

Nyugdíjazás. A Néptanítóok Lapja szerint Fehérvári Péter bajai róm. kath. tanító 42 évi szolgálat után 125 forint nyugdíjaztatott.

Tűzijáték. A Czvetkovich György által vasárnap este rendezett tűzi játék igen szépen sikerült. Az igazán szép pyrotechnikai mutatványok mindvégig lekötötték az elég nagy számban megjelent közönség figyelmét.

Szín
kezdte el
Erté

kapcsolat
tanévre a
vetkezőleg
kir. kath.
vallás és
az illetők
váló ifjú
csatolása
30-ik napj
a jelentke
írásban érte
hora előre
világítást és
6 frt, mely
sági „Segé
jeles és jó
tanévben is
megedének
senkisémet
óhajtanak
vállnyal ell
július hó 3
kezesek és
tén jelentke
már a tané
1890. júliu

Az
Schneeberg
ó-kéri lelkes

Pana
Szépen állun
meghökken
ból visszaj
bajai uti sar
találtam. Els
valami fölér
csalódtam!

be csodamü
kérdem a tel
egy közöns
különösen az
fizető, és va
visszatérő in
szeríteni, hog
nélkülözö la
csak nálunk
közönséget k
nem akarva

De ha meg
adás már me
denféle egos
utcaba szorít
akik ott meg
képrázató in
többször nem
hatóságot, no
gortan titksz
tökéletesen el

Fogfá
év július hó
városunkba é
szállva leun.

Apat
Apatiban és
Balázs, Vinc

Öngy
15 éves keré
Tiszába ölte

Ediso
ismét láthat
pális találma
a mult alkau
a mennyire e
esze mindig
épen s az é
é, hogy a sz
irányban has
alkatrészeit,
előadás mell
tekintetben sz
Simon Corjoa
ki a tökélete
nálunk fog il
séggel fogja
kalommal ne
nagyobb élvez
Simon ur géni
fotográf azt a
fogja visszaad
hogy Simon u
a hangokat, h
élvezheti a d
zenekar előad
tandó fonogra
ugyan, hogy i
zonyos hangár
ur a fonográ
delután 3—9
be. A bejétti
60 krt, melyet
József helybe

Himer
jegyet váltott

Elgazo
a delutáni órá
3 éves kis lea
A szerencsétl
szünevédett va

Esküv
a napokban es
Ilona kisasszo

Végleg
tanító állásba

A tisz
horgosi menetr
zsaiak deputác
terhez. A küldö
zsef, Csuka Sár
Kosztlyk János

Melléklet a „Bácska“ 52-ik számához.

Színház. Doba Lajos német színtársulata megkezdte előadásait Apatinban.

Ertesítés. Az újvidéki kir. főgimnáziummal kapcsolatos táp- és nevelőintézetben a felvétel a jövő tanévre az alapszabályok 23—28. §-ai értelmében a következők szerint történik. A tápintézetbe felvételt az újvidéki kir. kath. magyar főgimnáziumba járó nyilvános tanulók, vallás és nemzetiség különbsége nélkül. A felvételt íránt az illetők szülői vagy azok helyettesei a felvételt kívánó ifju iskolai bizonyítványának és keresztlevelének csatolása mellett a főgimnázium igazgatójánál július hó 30-ik napjáig írásban tartoznak jelentkezni. Az igazgató a jelentkezetteket a felvételre névze augusztus hó 5-ig írásban értesíti. A tápintézet havi díj 11 frt, mely 2—2 óra előre fizetendő; ezen felül a lakásdíj, fűtést, mosást, világítást és tisztogatást is bele számítva — havonként 6 frt, mely 2—2 óra szintén előre fizetendő. Az ifjusági „Segély-alap“ állásához képest néhány szegény, de jeles és jó elömenetelű, példás magaviseletű ifju, a jövő tanévben is részesített fog a havi díj felének, vagy negyedének elengedésében; a lakásdíj fizetésétől azonban senkinek menthető fel. A kik ily kedvezményes helyekre ohajtanak felvételt, iskolai és szegénységi bizonyítvánnyal ellátott kérvényeiket a főgimnázium igazgatójánál július hó 30-ik napjáig adják be. Később érkező jelentkezések és kérvények figyelembe nem vehetnek. Szintén jelentkezni tartoznak azok is, kik a tápintézetnek már a tanévben növendékei voltak. Kelt Újvidéken, 1890. július 2-án. Frankl István, igazgató.

Az újverbázi algimnázium elnökévé Schueberger leköszönése folytán Bierbrunner Gusztáv ó-kéri lelkész választott meg.

Panasz. (Beküldött.) Tekintetes szerkesztő ur! Szépen állunk városunkban a közlekedésséggyel. Egészen meglehetően, midőn vasárnap este 8¹/₄ órakor a parkból visszajövet, a passagét a Radisics-utca sarkától a bajai ut sarkáig a közrend fegyveres őrei által elzárva találtam. Első pillanatra azon véleményem voltam, hogy valami főherceg tartja bevonulását. Pedig jaj de nagyon csalódtam! Czvetkovits György pyrotechnikus mutatta be csodaműveit és ezért volt a gondos utelzárás. Hát kérem a tek. főkapitány urat, hogy járja-e azért, mert egy közönséges tüzijáték nyílt helyen rendeztetik, egy, különösen az esteli órákban nagyon járt utat az adófizető, és városunk egyedüli üdülőhelyéről, a parkból visszatérő intelligens közönség elől elzárni és arra kényszeríteni, hogy az örökös portellegekbe burkolt és járdát nélküli Radisics-utca forduljon? Ilyen eset azonban csak nálunk fordulhat elő! Vagy arra akarta talán a közönséget kényszeríteni, hogy jegyet váltva, akarva, nem akarva végig nézze a pyrotechnikus ur előadását? De ha meg volna még becsajtható, hogy mikor az előadás már megkezdődött, a rendőrök a közönséget mindenféle egészségtelen bacillusokkal bőven rendelkező utcába szorítják, s akkor is csak azon alantas elemeket, akik ott megállva, ingyen akarnak szemlélni a szemképrázató mutatókat. Remélem, hogy ilyen esetek többször nem fognak előfordulni és kérem az illetékes hatóságot, hogy ilyen eljárás ismétlését közgeinek szigoruan tiltsa meg, mert mutatóknak a vasárnapi eset tökéletesen elegendő volt. Egy a sok közül.

Fogfájásban szenvedők figyelmébe. F. év július hó 13-án egy bécsi fogorvos fog néhány hétre városunkba érkezni és a Tóth Nándor-féle házban fog szállva lenni, hol is a reá szoruló rendelkezéseit várja.

Apatinból írják: Windisgrätz Hugó herege, Apatinban és környékén levő vadászatanak vezetésével Balázs Vince apatini m. kir. erdőmestert bizta meg.

Öngyilkosság. Martonoson Rozenfeld Rudolf 15 éves kereskedőség a napokban ismeretlen okból a Tiszába ölte magát.

Edison fonografja tökéletesebb alakjában ismét látható és hallható lesz városunkban. A fenomenális találmány, mely iránt, a magas bemeneti díj miatt, a mult alkalommal csak kevés érdeklődés mutatkozott, a mennyire érdekes, annyira bámulatos. Edison lángesze mindig talált tökéletesíteni valót e valóságos pokolgepen s az élelmes „Edison company“ nem is mulasztja el, hogy a szabadalmat megnyerve, azt egyuttal minden irányban hasznosítsa. Bajos volna e csodás találmány alkotásait, szerkesztését leírni, mert azt csak szemléltető előadás mellett vagyunk képesek teljesen felfogni s e tekintetben szerencsés lesz a látogató közönség, mert Simon Corjolan ur, az „Edison company“ megbízottja, ki a tökéletesített fonográf f. hó 15-én és 16-án nálunk fog időzni, a gép szerkesztését a legnagyobb készséggel fogja megmagyarázni. Es ez az, a mit a mult alkalommal nélkülöztünk. De azt hisszük, hogy a legnagyobb élvezetet nyújtja majd azon körülmény, hogy Simon ur gépevel a látogatók beszédét is felfogja s a fonográf azt a hang minden árnyalatával együtt hiven fogja visszaadni. Emelni fogja a gép érdekességét az is, hogy Simon ur nagy töleser segélyével annyira erősíti a hangokat, hogy a teremben levő közönség szabadon élvezheti a debreceni cigányzenét, a bukaresi katonai zenekar előadását, a tapsokat, bravókat stb. A bemutatandó fonográf mondhatni teljesen befejezett mű s lehet ugyan, hogy javítás lesz még rajta, de ez már csak bizonyos hangárnyalat visszaadására vonatkozhatik. Simon ur a fonográfot f. hó 15. és 16-án d. e. 9—12-ig és délután 3—9-ig az „Elefánt“ szálló termeiben mutatja be. A belépti díjak igazán mérsékelték, mert felnőttek 60 krt, gyermekek 40 krt fizetnek. A jegyek Kollár József helybeli könyvkereskedőnél lesznek kaphatók.

Himen. Újvidéken dr. Nemes Sándor ügyvéd, jegyet váltott a kedves Schosberger Ella kisasszonnyal.

Elgázoltatás. Matarits Ferenc f. év július 3-án a délutáni órákban, a szivaci uton játszó, Czizits István 3 éves kis leányát — Mariskát — kocsiával elgázolta. A szerencsétlenségben szerencse, hogy a kis leány nem szenvedett valami súlyos sérüléseket.

Esküvő. Baján Kohn Lajos polgári iskolai tanár a napokban esküdött örök hűséget a kedves Deutsch Ilona kisasszonnyal.

Véglegesítés. Szt. Tamáson Fiedler János ev. tanító állásában véglegesítették.

A tiszaparti helyierdekű vasut: Zenta-horgosi menetrendjének megváltoztatása iránt az ó-kaniszaik deputációt menesztettek a közlekedésségi miniszterhez. A küldöttség tagjai Dr. Király Sándor, Tóth József, Csuka Sándor, Dukai István, Popovits György és Kosztik János.

Felhívás. Bács-Bodrogh vármegye alispánja részéről ezennel felhívtnak Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósága területén lévő vámszedésre jogosultak, hogy a közutak és vámokról szóló 1890. évi I. t. c. 92. § értelmében — jelen törvény életbelépeése előtt tényleg gyakorolt azon vámszedési jogokat, melyek a törvény 81. §-ban a közevet-vámokat kivéve részletezve vannak t. i. a közutakon a közforgalomra szolgáló hidakon — kompokon (réveken) és hajóhidakon fennállanak, igazolják. Ezen igazolást illetőleg megjegyeztük, hogy a vámszedési jogok által az igazolási kérvények: 1. a vármegye alispánjához címezve nyújtandók be, 2. a hivatkozott törvény 92. §-ában előirt okmányokkal szerelendő fel, 3. ezen hirdetés közzététele napjától számított két esztendő alatt vagyis 1892. évi június hó 15-éig a különbeni törvényes következmények terhe alatt adandók be. Zombor, 1890. évi június hó 9-én. Schmausz Endre s. k., alispán.

Szabadalmat nyert Trogmayer Gyula újvidéki mechanikus, kitértő szerkezetű fecskendőjére.

Véres verekedés. F. év július 4-én Czivrits Péter és társai ó-sztapári és Belyanszki Sándor zombori lakosok borozás közben összeszólalkoztak, aminek az lett a vége, hogy a korcsmából kijövet, a volt zsandár, jelenleg pedig honvédlaktanya megettéi téren Czivrits Péter és társai vadallati dühvel neki estek Belyanszki Sándornak és agya-főbe verték. E verekedésben egy asszony, kinek neve még ki nem tudott, főszerepet játszott. Az esetről értesített rendőrség azonnal megjelent a helyszínen és Belyanszki Sándort a kórházba szállította, Czivrits Pétert pedig a hűvösrre kísérték. A többi vérengző egyelőre elmenekült.

Bérbeadott patriárkai uradalom. Brankovits szerb patriárka a szőregi érseki uradalom Dunygerszky Lázár ismert nábobunknak adta bérbe évi 63,000 frtért.

Gyászhir. Özv. Jánosy Antalné szül. Nagyfejő Anna egy gyermeke: Julia és férje Barna István, Izabella, Otília és férje Komáromy László városi pénztárnok, Mihály Máté kir. aljárásbíró és neje Scherer Anna, Antal Szaniszló körjegyző és neje Gombárovits Flóra, Kornélia, Mariska, Nesi, Lujza, Ernő és Irén; valamint számos rokon nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik szeretett férje, atyjuk s illetve ipjuknak, Jánosy Antal kir. postamester és kántor-tanító urnak f. hó 4-én, délutáni 1/2 órakor, életének 66-ik s hivataloskodásának 42-ik évében és őt a közben ért agyszélhűtés következtében történt gyászos kimúlását. A boldogultnak hült tetemei szombat délután 7 órakor Kupuszina az ottani sírkertben helyeztetnek örök nyugalomra; — az engedelmű szt. mise áldozat pedig lelki tüdőért f. hó 7-én délelőtti 8 órakor fog az Urnak a kupuszina r. kath. templomban bemutatni. Apatin, 1890. évi július hó 5-én. Béke lamvaira!

Cigánytelepítés. A koborló cigányok letelepítésével foglalkozik a belügyminiszter. Egyelőre a miniszteri munkálát eredménye egy az ellenőrzést szabályozó rendelet lesz. A miniszter felhívja a törvényhatóságokat, hogy amennyire lehetséges, írják őket össze s a határon még szigorubbán őrkdjének, mint eddig.

Kettős akasztás volt e hó 4-én Újvidéken — mint levelezőnk írja — de nem az „igazságszolgáltatás“ kifolyásából, hanem „modern“ szokásból. Ugyanis egy 7 gyermekkel megáldott családapa nem bírván elviselni a mindennapi gondterhes életet, saját házában felkötötte magát a mestergerendára és mire észrevették, már kiszenvedett. — A másik esetben pedig egy kikapós szerb menyecske vált meg az élettől, mert férjére ráunva, szerelmi viszonyt folytatott a szerelmes „duda művészszel“, de szemféltetés anyósa mindaddig leselkedett, míg a szerelmes párt kellemes, de mégis kellemetlen helyzetben megcsipte. A rajtkapott menyecske félvén férjének bős haragjától, gyorsan felment a kukorica göröbe és ott kedvesének keszkenőjével felakasztotta magát s meg is halt.

Halálozás. Zentán Horti István ismert városi képviselő a napokban elhunyt.

Hatalmaskodó kir. ügyész. A szabadkai kir. törvényszék e hó 4-én, Német Ede vádlott perújítási kérvényét tárgyalta. A kérvény indokai Olay Lajos orsz. képviselőre és édes anyjára rendkívül sértők. Kéry Miklós kir. alügyész a perújítás ügyében tett indítványában, a perújítási kérvényében foglalt indokok mellett foglalt állást, de a kir. törvényszék az indítványban helyt nem adott. Olay Lajos ez okból hevesen megtagadta a kir. ügyészt, ki erre meghagyta az öröknek, hogy a képviselőt tartóztassák le; az örök azonban e meghagyásnak nem tettek eleget. Olay képviselői immunitására hivatkozva, erős kifejezések után távozott, mire az ügyész sértő szavakat kiáltott a távozó után. E szavakért Olay elégtételt követelt az ügyésztől, előzőleg pedig az immunitás megsértése miatt az igazságügyminiszterhez távirati jelentést tett. Miután az ügyész kijelentette, hogy kész az elégtételt megadására: az ügy 5-én reggel 7 órakor a szabadkai honvédlaktanyában kard-párbajjal nyert elintézt. Olay Lajos segédei voltak: Halász honvédelőrnagy és Farkas Zsigmond ügyvéd, Kéry ügyész segédei pedig Bessey Imre cs. és kir. alezredes és Herezeg ügyvéd voltak. A párbaj Kéry ügyész sulyosabb és Olay Lajos könnyű megsebesülésével végződött.

A Tiszába esett. Martonoson Dénes Viktor meregetés közben a Tiszába esett és belefulladt.

A tanítók munkája és díjazása. A felső nép- és polgári iskolai egyesület folyó hó 5-én Budapesten tartott VI. évi közgyűlésén a napirend első tárgyat „A tanítók munkája és díjazása“ cím alatt Nemesányi Adél újvidéki polgári iskolai igazgatónő referálta. Előrebocsátja szölv, hogy felszólalását azért tartja időszerteinek, mert a polgári iskolai tanítók fizetési ügyének tárgyalásánál az országos egyesület figyelmét akarja felhívni amaz igazságtalan áramlatra, mely utóbbi időben a tanítók munkájának értékét lejjebb szállítani s fizetésüket a férfi-tanítókéhoz viszonyítva redukálni akarja. Tekintve a tanítóknak a társadaiban elfoglalt állását, fizetésük nagyon kevés; pedig ha nem kellene az anyagi megélhetés gondjaival küzdeniök, sokkal nagyobb odaadással szentelhetnék magukat hivatásuknak. Semmiel sem látja indokoltnak, hogy a tanítók a tanítóknál kisebb fizetésben részesüljenek, mint hogy működési körük teljesen azonos a férfiakéval, sőt még jóval több időt töltenek tanítványaik körében. Azzal pedig, ha fizetésük lejjebb szállítatnék, a tanítók rangban is alá helyez-

tenének a férfi tanítóknak. Ellene nyilatkozik szölv a tanítók férjhezmenetelének, mert ezek nem felelhetnek meg olyan lelkiismeretesen hivatásuknak, mint a hajakonok. Végül kéri a közgyűlést, hogy emelje fel a tanítók érdekében részrehajlatlanul szavát, hogy fizetésük teljesen egyenlő legyen a férfi tanítók fizetésével. Az előadást a közgyűlés lelkesülten megjelentezte. Majd hosszabb eszmecsere után a közgyűlés egyhangulag kimondta, hogy elkerülhetlennek tartja a tanítók és tanítóknak fizetésének javítását és magáéva tette Nemesányi Adél előadónő indítványát, mely szerint a tanítók a tanítókkal egyenlő fizetésben részesüljenek.

Arverések. Heitzmann Márton 2566 frtra b. ingatl. augusztus 1. Hódságh. Albusz Jakab 2611 frtra b. ingós. július 10. Torzsa.

Körrendelet. A ragadós állati betegségek felmentülése esetén követendő s az 1888. VII. t. c. végrehajtására kiadott rendelet 98—100. §-aiban szabályozott fertőtlenítési eljárásnak egész terjedelmében s minden részletében való alkalmazása, a fertőtlenítési kiválóan fontos cél elérése, az enyhébb lefolyású ragadós állati betegségeknek az eddig tett tapasztalatok alapján nem mutatkozván, okvetlenül szükségesek az érdektel közönségnek minél kisebb mérvben való megterhelése céljából ezennel megengedem, hogy a ragadós száj- és körümfájás, a juhhimlő, a rüh és az ivarszerveken keletkező hólyagos kiütés esetén előirt szabályszerű fertőtlenítés következő módon foganatosíthatassék: Az istállókból mindenkéltől a trágya kihordandó és lehetőleg a ragály iránt nem fogékony állatokkal a szántóföldekre szállítva, itt lehetőleg azonnal alászántandó vagy elégetendő. A trágya lehetőleg az élénkebb forgalmu és az országtak elkerülésével szállítandó a mezőre és a járvány lepte község határából semmiképen ki nem vihető. Ezután az egész istállót alaposan ki kell söpörni és a falakat is letisztogatni. Kőből vagy hasonló anyagból álló talaj a háznál levő fahamuval készített, lehetőleg koncentrált, vagy ha ez a körülmények megengedik, 1 rész hamuszirból vagy szódából és 15—20 rész forróvízből előállított forró luggal minden részében lemosandó. Ha a talaj jól letaposott, tömött agyagból áll, akkor az mintegy 5 cmnyi mélységig kiemelendő, a kiemelt föld mint a trágya kezelendő és újjal pótolandó. A hildás kiemelendő, az alatta esetleg meggyült trágyalé eltávolítandó és pedig legcélszerűbben oly módon, hogy a trágyalébe földhomok vagy tőzeg szóratik és azután ezzel együtt együtt kiemeltetik s mint a trágya kezeletik; magok a gerendák pedig forró luggal minden részükben gondosan megmosandók. A falak, valamint a jászlak és egyéb berendezési tárgyak, szintén forró luggal megmosandók és az előbbieket ezt követőleg frissen előállított mésszel bemeszelendő. E közben gondoskodni kell arról, hogy az istálló bőven szellőztessék és az állatok a kitisztított istállóba, ha csak azt a hasznai s főleg az időjárás megengedik, lehetőleg csak több napi szellőztetés után állítandók be újra. Erélyesebb fertőtlenítő szerek, minő a sublimat (1 : 2000) a karbolsav (5%), a vasgálic (2—5%), a chlormész (1 : 10—20), a tulajdonosok beleegyezésével szintén alkalmazhatók, de ezek alkalmazása hivatalból nem kötelező. Hasonlóképpen célszerű, de nem kötelező a megtörtént tisztogatás után az istállókat chlorgázzal (barna kőből és sósavból vagy chlormészből és valamely savból előállítva) vagy pedig meggyújtott kénből fejlesztett kénessavgőzzel kifüstölni. Erről a törvényhatóság tudomásvétel, illető közgeinek megfelelő utasítása és közzététel végett értesitem. Budapest, 1890. évi június 9-én. Bethlen, s. k.

Tisztviselők uti adó fizetése. A közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t. c. végrehajtása közben felmerült azon kérdés, hogy valamely vármegyei törvényhatóságnak, önálló törvényhatósággal bíró városban lakó tisztviselői, a fizetésükre kivetett állami adó után hol tartoznak uti adót fizetni, t. i. a városi törvényhatóságnál, avagy a vármegyénél? Ezen kérdésnek kapcsán az állami és törvényhatósági közgeeknek, tisztviselőknak, valamint a magán vállalatoknál és társulatoknál állandó fizetés mellett alkalmazott egyéneknek az 1875. évi XXIX. t. c. 26. § értelmében IV. oszt. keresetadója után fizetendő uti adók befizetésére névze a következőket rendelem: Az említett tisztviselőknak, a folyó évi ápril 12-én 21802. sz. a kiadott életbeléptetési rendelet (C) mellékletét képező utasítás 8. §-a értelmében, a IV. osztályú kereseti adó után kivetett és tizenkét egyenlő havi részletekben fizetési levonások után fizetendő uti adója tekintetében az illetőnek hivatalnokai vagy tisztviselői lakhelye irányadó s ehhez képest az általuk fizetendő uti adó azon törvényhatóság utipéntzára javára fizetendő és számolandó el, a melynek területéhez az illető tisztviselőnek vagy közgeinek hivatali lakhelye közigazgatásilag tartozik. Köteles leend ennél fogva azon pénztár, melnyél valamely állami és törvényhatósági közgeinek, tisztviselőnek, valamint a magán vállalatoknál és társulatoknál állandó fizetés mellett alkalmazott egyéneknek, a fennebbi módon fizetendő uti adója egyenlő havi részletekben levonásba hozatik, az uti adó címűn beszédett összegeket havonként azon törvényhatóság utipéntzárának megküldeni, a melynek javára, az illető tisztviselőnek lakhelye szerint, az uti adó befizetendő, illetve elszámolandó. Az idézett utasítás 8. §-ának utolsó bekezdésében foglalt azon intézkedés, mely szerint a fizetési levonások után beszédett adóösszegeket a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek évnegyedenként — különbeni végrehajtás terhe alatt — a községi (városi) pénztárba beszolgáltatni tartoznak, a fennebbi intézkedés által nem érintetik. Ha valamely tisztviselő lakását évközben más törvényhatóság területére tenné át, azon esetben a reá tisztvi, illetve hivatalnokai fizetése után már törvényszerűen kivetett uti adó összeg azon törvényhatóság utipéntzára javára lesz levonandó, melyhez addigi hivatali lakása szerint tartozott s a melynek javára a kivetés történt, mindaddig, míg azon közigazgatási év, melyre ez az adó kivetett, le nem telt. Ily áthelyezések alkalmával az illető tisztviselőnek tartozási kivonata azon pénztár által, hol az illető fizetését kapta s hol az ezután kivetett uti adója eddig levonásba hozatott, az illető új hivatali lakhelyének megfelelő pénztárhoz teendő át, és az illető törvényhatóság első tisztviselője az illető tisztviselőre vonatkozó uti adó kivetési adatokat azon törvényhatóság első tisztviselőjének köteles megküldeni, melynek területéhez az illető tisztviselőnek új hivatali lakhelye közigazgatásilag tartozik. Budapest, 1890. június hó 25-én. Baross, s. k.

Halálozás. Bittermann Ede, volt ófuttaki községi végrehajtó, f. évi július hó 3-án esti 6 órakor, élte 56. évében Budapesten elhunyt. Elhunytát kesergik testvérei: Nándor, József, Sándor, Károly, Andor és László, nemkülönben számos rokonai és ismerői. Béke poraira!

Az aradi vértanúsobor leleplezési ünnepélyére hirdett 500 frankos ódápályázaton Völgyi Gusztáv jeles munkatársunk, az „Eger és Vidéke” szerkesztője is egy szavazatot nyert a „Tizenhárom” című „Nagy Imrénének” jellegű 1-5 számú művével.

Alkalmazást keres. Egy a jegyzőség terén 3 év óta működő 18 éves fiatalember, jegyzői, ügyvédi vagy bármely hivatalban, mint írnok vagy díjnok alkalmazást keres. Levelek K. B. cím alatt postrestante 50. Német-Palánkára címzendők.

Nyomozás. Halált okozó súlyos testi sértés bűntette miatt jogerősen elítélt és ismeretlen tartózkodású Lonsarszky Jodan és Perusan Steván országos közpöztetési elrendeltetvény, megkerestetnek az ország összes bíróságai és hatóságai, hogy a nevezetteket nyomozni, elfogtatni és a legközelebbi kir. ügyszékhelyre kísértetni sziveskedjenek. Lonsarszky Jodan személyleírása: született Csurogon, Bács-Bodrogh megyében, csurogi illetőségű, földműves, lakott Csurogon, nős, szül. 1856-ban, gör. kel. vallású, közép termetű, arca hosszás, szeme és szemöldöke barna, orra és szája rendes, hajzata barna, fogai épek, szakállja nincs, különös ismertető jelei nincsenek. Perusan Steván személyleírása: szül. Csurogon, Bács-Bodrogh megyében, csurogi illetőségű és ottani volt lakos, napszámos, nős, szül. 1850-ben vagy 1851-ben, gör. kel. vallású, közép termetű, hosszás arcú, szemei sárgásak, szemöldöke fekete, orra és szája rendes, haja fekete, kopasz, fogai épek, szakállja nincs, különös ismertető jele nincs. Pancsovai kir. törvényszék.

Védőró elleni kihágással vádolt Novákovits Péter szökevény azzal köröztetik, hogy nevezett feltalálás esetén ezen kir. járásbíróság elé állítandó. Személyleírása: illetőségi helye Bajsa, Bács-Bodrogh megye, kőboregény, nőtlen, szül. év 1860, gör. keleti, termete közép, arca hosszás, szeme és szemöldöke fekete, orra és szája rendes, haja fekete, fogai épek, kül. ism. jele nincsen. Topolyai kir. járásbíróság.

Harkányon július 3-ikáig a fürdővendégek száma 889, az átutazó vendégek száma pedig 1508 személy.

Irodalom.

Az „Egyetemes Könyvtár” című közérdekű irodalmi vállalatnak most megjelent 6 kötetét (31—36.) kaptuk Gross Gusztáv győri könyvkereskedőtől, mint a vállalat kiadójától. E hat kötet mellett sorakozik az „Egyetemes Könyvtár” előbbi füzeteihez gazdag és változatos tartalmánál fogva. A 31-dik kötet Dr. Boross Gábor-nak, a nagyszabású fogymnasium derék tanárának tollából hoz jeles tanulmányt Euripides-nak, a modern tragoedia megalapítójának műveiről. A 32-dik kötetben a magyar nép avatott tollal világítja meg szerző a jeles görög írónak műveit s azok hatását. A 33-dik kötetben a magyar nép ajkán élő „Népdalok”-at találjuk egybegyűjtve. A 34-dik kötet Obernyk Károly-nak, a korán elhunyt jóíró színmű íróknak „Orükség” című 5 felv. drámáját hozza. Bizonyára örömmel veszi az olvasó közönség e jeles munkát. A 34-dik kötetnek címe: „A nagy városok földrajzi fekvéséről.” E tanulmányt dolgozta fel Dr. Roscher Vilmos, jeles nemzetgazdasági író s fordította Dr. Szalay László. — A 35-dik kötetben Kassuth Lajos életét írta meg Sebesztha Károly, Zólyomgye tudós tanfelügyelője. A magyar történelem e kiváló alakjának életrajza vonzóan, érdekesen van vázolva, s bizonyára minden magyar embernek kedves olvasmányát fogja képezni, annyival is inkább, mert a nagy száműzöttnek nemes egyénisége, önzéstelen, lelkes küzdelme a történetírónak pártatlan rokonszenvével van megörökítve; fénykép ez az életrajz, mely ragyogó színeiből nem fog vesztetni soha! A 36. kötet „Visszhangok” cím alatt Szulik Józsefnek költeményeit tartalmazza. E kötet is diszére válik a vállalatnak, mely rövid 1 1/2 év alatt 36 kötetre nötte ki magát Dr. Ferenczy József-nak, az országos közokt. tanács jegyzőjének gondos szerkesztésével. E körülmény is az „Egyetemes Könyvtár” életrevalóságát bizonyítja; mindegyik kötet méltó a magyar olvasó közönség pártolására, aki ily olcsón nem jutott még jó könyvekhez. A hozzánk beküldött példányok egyike igen díszes vörös angol vászonba van kötve, fekete nyomással. Így kötet egy-egy kötet ára 30 kr. S tekintve a díszes, izéles kiállítást, nem is drága. Fűzve pedig csak 10 kr. egy-egy kötet. Ezenkívül megjelenik 24 füzet, melyre a kiadónál előfizetni is lehet. 24 füzet példány előfizetési ára: 2 füzet 40 kr. 12 példány 1 füzet 20 kr. 6 példány 60 kr. Aki az előfizetési pénzt előre beküldi a kiadóhoz, (Gross Gusztáv könyvkereskedő Győr) a füzeteket bérmentve kapja. Különben az „Egyetemes Könyvtár” egyes példányait minden hazai könyvkereskedőnél kaphatók.

Iskolai értesítők.

Ismeretli Múhoray Alfonz.

III.

A zombori főgimnázium értesítője.

(Közlési: Városv. Tivadar. Zombor. 1890.)

Városunk első intézetének, az állami főgimnáziumnak értesítőjét dr. Zlinszky Aladár tanár „Szondi két apródja az iskolában” című értekezése nyitja meg. Nem a nagy közönség, hanem a paedagógiai szakfőiskola és a tanulók számára iratott ez a módszertani fejtegetés, azonban oly ügyesen van írva, hogy bárki élvezettel olvashatja.

Az intézet a lefolyt tanévben is tetemesen gyarapodott. A könyvtárak, szertárak számos művel és eszközökkel gyarapodtak, amit az állam a közoktatási tárca költségvetése alapján fedezett. Tekintve, hogy a zombori főgimnáziumnak fontos kulturmissziója van, az anyagi dotációt nem lehet túlbecsülni.

A tanulmányi eredmény ez idén tetemesen közepes. Az intézet 221 tanulója közül elbukott 71, ami éppen 32%-nak felel meg. Okát e közepes eredménynek talán a tanulók fogyatékos előképzettségében kereshetjük.

Az egyélteli élet szépen fejlődött. Az önképzőkör az idén is tevékeny munkásságot fejtett ki. Jutulomban több tanuló részvétel. Minden tárgyból jeles öt tanuló

volt. A tanári testület egyrésze meglehetősen irodalmi tevékenységet fejtett ki.

IV.

A zombori izr. népiskola értesítője.

(Közli: Brauner Adolf. Zombor. 1890.)

Ezen intézet, mely most adja ki második értesítőjét, öt osztályból áll 80 tanulóval, 4 tanerővel. A tanulmányi eredmény általában véve jó; 80 tanuló közül II. rendű volt 18, I. rendű 35, jeles 21.

Az intézet költségvetése telhetőleg szerény. Az intéző köröknek oda kellene hatni, hogy a tanítók és tanulók számára megfelelő könyvtár is szerveztessék.

Örvendő tapasztaljuk, hogy az iskolai takarékpénztárnak egyéb intézeteknél ismeretlen intézménye, itt szép virágzásnak örvend s a csemete ifjúság körében ez idén 41-en összesen 579 füt 42 krt raktak össze. Nagyon követésre méltó példa.

V.

A bajai főgimnázium értesítője.

(Szerkeszté: Szezeny Győző. Baja. 1890.)

A bajai főgimnázium, mióta a ciszterci rend kezébe került, örvendtesen erősödik. Az idén már 191 tanuló volt, akik közül a túlyomó rész jó eredményt tanusított. Az intézetben 15 tanerő működött.

A szertárak és könyvtárak tetemesen gyarapodtak, az önképzőkör s a daloskör sikerrel működött.

A program bevezető értekezését Fejér Adorján c. r. áldozár írta „Horatius hatásának nyomai a magyar klasszikus kor költészetében” cím alatt. Jól átgondolt és széles irodalmi ismeretekre alapuló tanulmány az, melynek az irodalomtörténészek is jó hasznát vehetik. Egy nemzet összes klasszikus íróit áttanulmányozni s azok műveiben a nagy latin költő hatását nyomozni és megjelölni oly bokros feladat, mely egy megoldva, miként azt itt látjuk, a szakkörök méltó elismerésére tarthat számot.

A gazdasági egyesület ülése.

Tárgyaiban változatos és mindenek felett érdekes egy ülés volt az, melyet a gazdasági egyesület igazgató választmánya f. hó 4-én a vármegyei alispán ur elnöklete alatt a megyeház kistermében tartott. Egy egész kis kultúrkép fejlődött ki ott előtűnik a vármegye gazdasági állapotáról. Mindenek előtt felolvastattak gróf Bethlen Andrásnak leírata, melyben a földmívelési minisztérium vezetésével lett megbízatás tudatja az egyesülettel. A miniszter szívesen fogja látni, ha az egyesület öt céljait támogatja, viszont pedig kilátásba helyezi az egyesület érdekeinek töle telhető istápolását. Öngyméltóságához az egyesület üdvözlő feliratot fog intézni.

Az egyesület az ez idei lódiázást, mely lóversenyre lesz összekötve, Verbáson fogja megtartani, még pedig minden valószínűség szerint szeptember 28-án. Úgy a lódiázásra, mint a versenyre szép készletek állanak rendelkezésre. Maga a miniszter a versenyre 500 fütöt bocsátott e célból az egyesület rendelkezése alá, valamint többet áldoz az egyesület; valószínű, hogy a közönség is fogja a díjakat a maga hozzájárulásával növelni. A versenyfutások a következők lesznek: 1. Mezei gazdák versenye, 3 évesnél fiatalabb csikókkal, 3 díjjal. 2. Három éves és azon fölüliek futása, szinte 3 díjjal. 3. Úrlovárokat futása. 4. Nyertes lovak versenye. 5. Vigasz verseny. 6. Ugető verseny. A díjakat az egyesület lótenyésztési szakbizottsága fogja megállapítani, a jury a helyszínen alakul meg. Lesz tehát Verbácon oly hétmegeyre szóló startolás, hogy Bécs is megirigylje tőle.

Verbász után Kulára került a sor. A kulaiak azzal a dicseréttel eszmével foglalkoznak, hogy a régi sörházat cukorgyárrá akarják átalakítani. A miatt fordultak tehát a gazdasági ügyelthez, miszerint hasson oda a miniszternek, hogy az említett kincstári épületet a jelzett célra megszerzhessék. Az egyesület pártolja a kulaiak törekvését, de annak a nézetének adott kifejezést, hogy előbb a cukorrépa termelést kellene azon a vidéken nagyobb mértékben megbonosítani, mert a megyének éppen azon a táján történt eddig ez irányban a legkevésbé. A kulaiak tehát mindenek előtt termeljenek sok-sok répát, hogy minél előbb beküldhessék szerkesztőségünkbe mutatónak az első hordó — pardon! — az első süveg b a c s k a i c u k r o t.

Az egyesület f. hó 11-én lerándul Adára az ottani földműves iskolát, ezen egyetlen gazdasági szakintézetünknek megtekinteni. Valószínűleg felfogja hivni a zentai-ó-becei-gazdakört is, hogy egy vagy két tagja által a kirándulásban részt vegyen. Az egyesület ezidei alapítványát dorozslói illetőségű Kovács István, a földműves iskola volt növendéke nyerte el.

Ezután Vojnits Dávid bátyánknak a fillokszera írás iránti emlékirata került tárgyalás alá. A kedves, jó öreg ír két módszert is ajánl a fillokszera ellen és ha az ő szeri csakugyan oly hatásosnak fognak bizonyulni, mint amennyi jóakarattal ő azt óhajtáná, akkor Dávid bácsi kétségtelenül nemcsak e megyének, de az országnak legnépszerűbb embere leszen. Érdekes volt hallani ezt a memorandumot, mely egy szakbizottságnak fog kiadni véleményezését végett. Hogy Dávid bácsi nagy mestere a szónak, azt eddig is tudtuk, de hogy a tollat is oly ügyesen forgatja, arról csak most szerettünk meglepetéssel tudomást. Ebből az emlékiratból nem egy szak-szobatudós tanulhatná meg azt, amit irályi élelvenségnek neveznek.

Az ülés további folyamán előterjesztett a jelentés a katonai lóvásárlás eredményéről. A tavaszi vásárlás alkalmával 260 ló vezetett elő, megvásároltatott 14 drb 275 füt átlagos áron. A földmívelési miniszter arról értesíti az egyesületet a kellő meghirdetés és az avató tisztek támogatása végett, hogy a honvédelvesség részéről szintén fog a városban az öszre lóvásárlás tartatni. Az egyesület mindenkor szívesen támogatja a katonai bizottságokat, melyek ezen célból jönnek hozzánk, de attól tart, hogy eljárásuk túlszigorúsága által a gazdákat egészen elfojják riasztani. Ennek a túlzott és sok esetben nem éppen helyén alkalmazott szigorúnak már a tavaszi vásáron is látható volt a következménye, amennyiben csaknem egyharmadrész annyi ló vezetett elő, mint a megelőző évben. Az egyesület ez iránti aggodalmának felírta adott kifejezést a miniszter előtt.

Nagy a kereslet külföldön a tojás iránt. A miniszter több amsterdami cég nevét tudatja az egyesülettel, kik szívesen lépnének itteni kereskedőkkel összeköttetésbe. Kár azonban, hogy nálunk nagyon sok ugyan a tojásszállító, a grosityár, de tulajdonképeni tojáskereskedő

cégünk alig van. Ajánljuk ezt az eddig elhanyagolt, pedig igen jövedelmezővé tehető üzletágat a verseny és az üzleti pangás miatt sokat panaszkodó kereskedőink figyelmébe.

Egy budapesti cég műtrágya szállítás végett óhajt az egyesülettel összeköttetésbe lépni. Érdekes volt Poppovics Dusan választmányi tagnak e tárgyival összeköttetésben a Thomas-féle salaknak nevezett műtrágyával tett kísérletéről való előterjesztése. A műtrágyát búkkönyv alá alkalmazta. Az eredmény bámulatos volt, amennyiben ugyanazon területen három annyit termelt, mint az előző évben. Ezt meg a kereskedőknek is többet sópánkodó gazdáinknak legyen szabad becses figyelmükbe ajánlanunk.

Az egyesület egy kiküldött bizottság által megvizsgáltatta Würz Ádám zombori lakos kendertörőgépet, de azt megfelelőnek nem találta.

Ezután a titkár a cukorrépa termeléséről szóló jelentését terjesztette elő. A megye területén nagyban 23 helyen, kicsiben 47 helyen foglalkoznak a termeléssel. A szállítás végett egy németországi céggel lép az egyesület összeköttetésbe. A bizottság tagjai legközelebb megtekintik a Koczár-, Roheim és Falcione-féle ültetvényeket. Több folyó ügy elintézése után az érdekes és sok tekintetben igen tanulságos ülés esti 8 órakor ért véget.

Vármegyei régészeti leletek.

A vármegye történelmi és régészeti társulatának gyűjteménye az utolsó időben több nevezetes tárggyal szaporodott, így megemlítendő Grassalkovics Antal gróf (mert csak fia lett hereg) arcképe, melyet a társulat Drescher bajai polgármester közbenjárása folytán Berényi Dániel bajai apát-plébános sziveségéből nyert meg a maga részére. Grassalkovics, mint a magyar udvari kamara elnöke, volt tulajdonképen a mostani Bács-Bodrogh vármegye szervezője és alkotója, mert minden mi utánna is történt, az ő tervei szerint vitetett végbe. Az egykoru arckép életnagyságban felül és művészileg ábrázolja a grófot a Szentistván rend diszruhájában. A kép ugyan kissé meg van rongálva, de ügyes kéz által könnyen helyreállítható.

A másik nevezetes szaporodás a keresztúri praehistorikus lelet, melyet Kuzmák Sándor ottani tanító sziveségéből kapott adományként a társulat, ezen lelet áll számos, Keresztúron és környékén talált római és magyar ezüst és bronz érmékből, több gyűrűből, egy népvándorlási kora ezüst karperecből, egy majdnem ép nagyobb fazékalakú edényből, ólom és rézdarabokból, diluviális esontokból, számos feltűnő alakú, gyakran átfurt cserépdarabokból s több efféléből.

Említésre méltó még Bittermann Nándor társulati tag adománya, mely több mint százhetven darab, nyomdájában megjelent könyvek és más nyomtatási tárggyal áll, melyek között nagy értékű a „Bácska” című lapnak, a két első év kivételével, a többi összes évfolyamok teljes példányai.

De a legnevezetesebb vármegyei lelet mindenestre a két nagyméretű felirásos árpádkori téglá, valószínűen III. Béla király, és így a XIII. század korából. Ezen téglák Bulkesz község határában találtak és jelen vétel útján a nemzeti muzeum gyűjteményébe jutottak, minthogy pedig a társulatnak nem sikerült azokat a maga részére megszerezni, és mint országos igen ritka régiség, ott jó helyen is van, a muzeumi igazgatóság sziveségéből annak csak cinkograf útján készült rajzát fogja a társulat évkönyvének II. füzete a közönségnek bemutatni.

Ada, 1890. június 30.

Az emberiség nemesbűlésére óriási befolyással volt és van a lélek szép érzéke és ezen érzelmek fejlesztése. Nem egyszer nagyon melyen lehet bepillantani az egyesek lelkületébe, midőn valami fölött eszhetikai ítéletet mondanak. Aki tehát az emberek széperzelmének fejlesztésére vállalkozik, a lehető legnemesebb munkát végzi.

A zene egyik leghatalmasabb fejlesztője a szép-érzelemnek. Az embert abba a magasztos és nemes lelkiállapotba emeli, a melyben az illető zenezés volt, midőn illettségében az általunk gyönyörrel élvezett zenedarabot írta. És ezek a benyomások nem maradnak a lélekben nyomtalanul. Sőt a zene még az ember erkölcsi állapotára is hatással van. Azt mondja Seume: „A hol dal zeng, bátran telepedj meg; gonosz emberek nem éneknek.” Ez, abban a mély értelemben, a melyben ezt a költő értette, éppen nem frázis. Ha ezt a mondást megfordítjuk s nyomról-nyomra követjük az ebből levonható következményeket, feljutunk a klasszikus zenéig s a klasszikus zene nemesítő hatásának azon magas fokáig, mely a lelket az édes gyönyörű fényugaraival ragyogja körül, a mely fényugarak egy addig ismeretlen, magasztos érzelem-világot tárnak az élvező ember lelki szemei elé.

Mi adaiak beléltünk ebbe a szép világba. S a mint tudjuk, még többször is ér bennünket ez a nem mindennapi szerenese.

Almásy Miklós itihelyi káplán ur, Liszt Ferenc egyik legkedvesebb, jeles tanítványa, nyújtotta nekünk ezt a magasztos élvezetet a m. hó 30-án megtartott zene-matinéjával. Kellemsen lepett meg minden meghívottat Almásy ur elhatározása. S midőn a programra néztünk, előre is benső gyönyörrel gondoltunk arra az igazi benső, fölemelő élvezetre, a melyben a haza provinciális városkái bizony nem részesülhetnek. És amit hittünk, teljesen valósult. Az 1. számot Mozárt egy szonátája képezte, melyet Almásy ur Révfy Géza tanítványával adott elő. Mozárt kis eszközökkel nagy hatást ér el azok előadásában, akik ezen eszközöket használni tudják. S ha kijelentjük, hogy mi, a hallgató laikus közönség a legutolsó arnyalatáig élveztük ennek a nagyszerű darabnak szépségeit, azzal egyszersmind jeleztük azt a nagy tanulmányról, mely költői felfogásról és magas zeneszeti műveltségről tanuskodó klasszikus előadást, melyben gyönyörködünk szerencsénk volt. Ugyanily batással, de sokkal közvetlenebbül hatott lelkünkre a program utolsó száma, melyet szintén négykezre játszottak. Közvetlenebbül, mert magyarok vagyunk, kik a „Hunyady” opera nyitányának különösen ily előadása alkalmával a szívünket legközelebből, de mindig fölemelő hatással érintő édesen-fájó érzelmek s szavakkal alig kifejezhető visszaemlékezések egész tömege alatt állunk.

A program 2. és következő számait a művész maga játszotta. A 2. szám a) Impromptu: Schuberttől, b)

Cantique d'arrallokra emlékeztet alkotási variáció előadásával, a nagyszerű dal minőt csak egy ó folyton egy mindjog változalmat vett mag és arcait is mag nyörrel látható 3. számot Verdi. Ezt az indulót kevesen; de né előadásban, min mert ez óriási zenedarab előadó művész tudomán taps, mely külön az a lelkes előző közönség a műv 4. számát képez adása nagyszerűből összeköltött nészenk hálás gyönyör lehet, a gátóság szívenk tetszik. Keresztli zelmek teljes ská e darab után szj elérte-célját a k merek bővebben. De ha jelzem, h annyira a határ után a közönség elővasó közönség.

Az elől m ség, szívében, le nám büszkeséggel renescéje ily neme Csak még a közönségnek, hog egyszerűen az új Szeretném azt a meg az új káplán hogy e nembem

Ha megfordul A kiróppenni S szárnyak: t Mindig úgy e Egy felséges, A hol közelel Pedig lát — Nagyon kevés Ha csak a sz Nem akarom Ha csak a ké Nem nézem e A gépet egy e Csipkészetnek És a szedő-gy No meg az o Tömjénfűstnek Halkan az ég — És mégis! Hol lelkeket Boritáná el, n A nyomda fo

Igénytelen kis Ólom-gyümöles Egy rengeteg. Egész nagy ka A hol tábornok És minden kis Harcolni mince Sorrendje bizto Tömött vonallá Nyomul előre i Szuronyaik heg A gondolatok é S bizonynyal n Hatalmuk sujtó

Elnézem őket, a Kuszáltan, rend Hevernek, látszó — Alkaltalan, tó Valamely massz Széthullott, széts Melyeknek össze Valamikor egy e Küzdött az olon A beteg bányan Nehéz sóhajok, Csapkodva hozzá Csakánya élet, Kívánva s küldv A mélységes pol — Oh sünj me Szitok, káromlás. Ez óndarabból e Élénk betűk töm S szoros harc-rei Egy bátor elme S könyvvé alakul Hódító evangélium

Cantique d'amour: Lisztől. Schubert darabja egy, a korallokra emlékeztető egyszerű, de végtelenül bájos alkotás. Liszt műve, e jeles tanítványának előadásával, csak a szív tudna szavakat találni. Egy egyszerű dallam, oly mesterileg művészi kísérettel, a minőt csak egy Liszt képes írni, ha a szív szerelmét, az ő folyton egy életrétre, de a pillanat hatásai alatt mindig változó kicsapongásaival akarja festeni. Aki alkalmat vett magának a hallgatóság ifjúságának szeméit és arcát is megfigyelni, az e mesteri előadás alatt gyönyörrel láthatta, mit zenésített meg a nagy mester. A 3. számot Verdi „Troubadour”-ja képezte Liszt átiratában. Ezt az indulót minden ember ismeri, de Liszt átiratában kevesen; de még kevesebben hallhatták azt oly mesteri előadásban, mint azt mi hallottuk és láttuk. Láttuk is; mert ez óriási technikai nehézségekkel megírt művészi zenedarab előadását látni is kell, hogy az ember az előadó művész technikai tudományát (mert ehhez valóságos mesteri tudomány kell) megismerhesse. Az a frenetikus taps, mely különben minden előadás után fölhangzott s az a lelkes éljenzés világos tanújele volt, hogy a laikus közönség a művészt egészen megértette. A program 4. számát képező Székely-féle ábránd s annak előadása egyszerű volt. Magyar embernek magyar dalokból összeállított ábrándot játszani, minden diletans zenésnek hálás földadat; de magyar művészek valóságos gyönyör lehet, midőn látja, hogy kezében tartja a hallgatóság szívének minden lúráját, oda viszi, hová neki tetszik. Keresztül is ragadta a művész szíveinket az érzelmek teljes skáláján. S én úgy hiszem, azért is tette e darab után saját szerzeményét, hogy megtudja, vajjon elérte-e célját alkotásával. Almásy ábrándjáról nem merek bővebben írni, ismervén a művész szerénységét. De ha jelzem, hogy annyi élvezet s a magyar szíveket annyira a hatása alatt tartó zenemű közvetlen előadása után a közönség megújraza a művet, hiszem, hogy az olvasó közönség le fogja vonni a következtetést.

Az elől már jelzett Hunyady nyitány után a közönség, szívében, lelkében teljes gyönyörrel, sőt mondhatnám büszkeséggel oszlott szét, hogy itthon volt szerencsére ily nemes és magas zenei élvezetben részesülni.

Csak még azt akarjuk tudomására hozni az olvasó közönségnek, hogy ez nem volt nyilvános hangverseny, egyszerűen az új káplán lak megnyitó ünnepélye volt. Szeretném azt a provinciális várost látni, hol így nyitják meg az új káplán-lakot. Büszkén mondhatjuk mi adaiak, hogy e nemből egyedül állunk.

Severus.

Nyomdában.

Ha megfordulok olykor-olykor
A kiróppenni vágyó gondolat
S szárnyakat öltözök műhelyében:
Mindig úgy érzem: templomban vagyok,
Egy felséges, egy óriási domban,
A hol közelebb van hozzám az Isten.
Pedig hát — őszintén megvallva —
Nagyon kevés itt a templomszerű,
Ha csak a szedő-pulpitusokat
Nem akarom oltárnak tartani,
Ha csak a kék kötényes, jó metropást
Nem nézem reverendás, sürgő papnak,
A gépet egy-egy tabernákulumnak,
Csipkészetnek a „kutya-nyelvek”-et,
És a szedő-gyereket ministransnak,
No meg az olmos, szürke levegőt
Tömjénfűstnek, mely itt az áldozatról
Halkan az ég felé emelkedik.
— És mégis! nincsen az a templom,
Hol lelkemet oly tiszta áhitat
Borítaná el, mint e zárt helyen:
A nyomda fénytelen zugaiban.

Igénytelen kis betűk birodalma,
Ólom-gyümölcsök buja termőföldje,
Egy reneteg, roppant kaszárnya, — nem!
Egész nagy katonai állam ez,
A hol tábornok minden ember
És minden kis betű legény a talpán,
Harcolni minden pillanatba' kész,
Sorrendje biztos, mintha öntve volna,
Tömött vonalban, mint a vasfal,
Nyomul előre ingatlan phalánxa,
Szuronyaik hegyén reszketve játszik
A gondolatok égő napugára
S bizonynyal megdől az, kit célba vesznek:
Hatalmuk sujtó, ellenállhatatlan.

Elnézem őket, a hogy összevisszán,
Kuszáltan, rendetlen halomban
Hevernek, látszólag élettelen.
— Alaktalan, formátlan zürzavar,
Valamely masszív, nagy ólomdarabnak
Széthullott, szétszilánkolt roncsai,
Melyeknek összeálló tömegével
Valamikor egy sápadt arcú rab
Küzdött az ólombányák mélyiben,
A beteg bányamécs sugárinál
Nehéz sóhajok, vad átkok között
Csapkodva hozzá súlyos, zuhanó
Csákánya élet, — lobogó haraggal
Kívánva s küldve minden ólmot
A mélységes pokloknek fenekére...
— Oh szűnj meg átok, csöndesülj harag!
Szitok, káromlás, nincsen igazad —
Ez óndarabból egykor, úgy lehet,
Élénk betűk tömege formálódik
S szoros harc-rendbe fűzi össze őket
Egy bátor elme fenkölt hevülése
S könyvvé alakul, mely a szabadságnak
Hódító evangéliuma lesz.

De hátha nem? De hátha a sötétség,
A korlátoltság, butaság, az önkény
Utált és üldöklő szolgálatába
Szedődnek majd e lelketlen betűk?
Mindegy! Itt is, mint kiűn a nagy világban,
Fény, árny, jó és rossz, hamis és igaz
Vívunk egymással folytonos csatát,
De az igaznak végre győzni kell, —
Nincs edesebb hit széles e világon,
Mint hinni a jók hű diadalában.

Csak rajta hát! Sürögjön kezetek
Munkára, sápadt arcú emberek!
A szétszórt betűk sorakozzanak,
Formálódjék az eszme, gondolat!
Teljék, ujjuljon az üres hasáb
S a szív és elme minden igazát
Szorítsa össze gond és szorgalom,
Hadd tündököljön a fehér lapon
S hintsen sugarat messze éjszakába!
Munkára büszkén, gondatlan, vigan —
A század zúgó, nagy csatáiban
Gép s katonák vagyunk mindannyian,
De lelkes gép, de lelkes katonák
És bizton meghódítjuk a jövőt,
Meg lesz jutalmunk, dicsőségünk,
S ebből bizonynyal egy szép rész tiétek,
Kik nem szüntök egy percre sem csatázni —
Guttenberg bátor, lelkes katonái!

Endrődy Sándor.

Naptár. Julius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
8 Kedd	Kilian	Kilian	26 Dávid T.
9 Szer.	Bereck	Luiza	27 Sámuel
10 Csüt.	Amália	Amália	28 Cir. János
11 Pént.	Pius p.	Eleonora	29 Pét. és Pal

Felelős szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.**
Helyettesít: **Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.**

NYILTTÉR. *)

Köszönetnyilvánítás.

Nagyságos Schmausz Endre urnak, mint a zombori polgári kaszinó-egylet elnökének, valamint a nevezett egylet tekintetes választmányának, a folyó év június hó 3-án 19. sz. a. azon egyhangulag hozott határozatáért, melylyel az egyleti helyiségeket f. év július 3-án tartott társas-vacsorára átengedte, a zombori m. kir. pénzügyi tisztai kar köszönetét nyilvánítja.

Figyelmeztetés.

Joanovics Ársza ispánomat mai alólirt napon szolgálatomból elbocsájtottam. Figyelmeztetek azért mindenkit, miszerint számlámra nevezetnek senki mitse adjon, miután a neki netán kiszolgáltatott cikkekért fizetést nem teljesítek.
Zombor, 1890. július hó 5.

Lalloszevics Jakob.

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Alulirt ó-sztapári lakosnál Ó-Sztapár község tulajdonához tartozó pusztai birtokon **300 baglya első minőségű idej termésű széna** általában, egy részben is szabad kézből eladó.
Ó-Sztapár, 1890. évi június hó 25-én.

3-3

Sztankovits Lázár.

4144. szám.

kig. 1890.

Pályázat.

Begecs községében évi 50 frt és Kulpin községében évi 100 frt készpénz és a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjakkal javadalmazott szülésznoi állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom ennél fogva mindazon okleveles szülésznot, ki ezen állást elnyerni kívánja, eziránti kérvényét az oklevéllel felszerelve, hozzám **f. évi augusztus hó 20-ig** nyujtsa be; pályázóktól a szláv nyelvnek bírása megkívántatik.

A választási határnap a kérvények beérkezése után fog kitűzteni.
Kelt Ujvidéken, 1890. évi június 30-án.

3-2

Kolozsvary Sándor,
főszolgabíró.

Tanonc felvétetik.

Könyvkötő-üzletben egy jó házból való, jó magaviseletű fiú, tanonc felvétetik.
Bővebb értesítést ad

3-1

MALLEK EDE,
könyvkötő.

Pályázat.

Vaskuton (Bácsmegeye) megírt I-só oszt. német-magyar tanítói állásra **julius hó 21-ére** pályázat hirdettetik.

Az állás jövedelme: a) a községi pénztárból 300 o. é. frt, b) szabad lakás, házi kerttel, c) 1/4 hold I-só minőségű szántóföld haszonélvezete.

Kötelmek: a mindennapi és ismétlő tankötelesek oktatása magyar-német nyelven.

A kellő okmányokkal felszerelt folyamodványok a vaskuti r. k. iskolaszékhez címezve, főt. Berényi Dániel apát, esperes-kerületi tanfelügyelő urhoz Bajára küldendők.

Kelt Vaskuton, 1890. évi július hó 1-én.

3-1

Pilger Nándor,
iskolaszéki elnök.

Boreladás.

Baranyamegyei bodolyai szőlőben van jól kezelt 6 hektoliter finom **csemegebor** (fehér burgundi), 48 hektoliter kitűnő fehér **asztali bor** és 38 hektoliter jó minőségű **siller bor**, egész tömegben, vagy részletenként fajok szerint, külön vagy vegyest nagyobb részletekben eladó.

Komoly vevő részére, ki a bor megízlelése végett a pincébe átmenni nem hajlandó, friss bor-mintát hozatok Zomborba.

Purman Alajos,
zombori lakos.

1276. szám.

tkvi 1890.

Árverési hirdetmény.

A palánkai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság öv. Winger Örsze végrehajtató kérelme folytán Baumgartner József végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 100 frt tőkekövetelés és járuléka kielégítése végett az 1881. évi 60 t. c. 144. § a alapján és a 146. § értelmében a palánkai kir. járásbírósa területén lévő N.-Palánka község 1027. sz. tjkvben A. I. (550-553/b/2) hr. 259. ö i. sz. ház és beltelekből Baumgartner József jutalékára 400 frtban megállapított kikiáltási árban ezennel elrendeli és annak a kebelbeli telekkönyvi iroda helyiségében leendő megtartására határidőül **1890. évi július hó 24-ik napjának délutáni 3 óráját** kitűzi, mely alkalommal a jelzett ingatlan a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Az ingatlan a fent kitett árban fog kikiáltatni. Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Kelt Palánkán, a kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóságnál 1890. évi ápril hó 28-ik napján.

Hetesy Kálmán,
kir. aljárásbíró.

432. szám.

hk. 1890.

Idézés.

Momirov Juliana a titeli Momirov-féle 437. számú házközösség tagja, aki évek előtt a törzskönyzből elhagyta s ismeretlen helyen tartózkodik, ezennel felhívatik, hogy jelen idézés közzétételétől számított 60 nap alatt a törzskönyzbe térjen vissza, avagy jelenlegi tartózkodási helyét a részére kirendelt ügygondnok, Nikolics Andria titeli lakosnak hozza tudomására, mert ellenkező esetben fentemlített házközösség összeírásai lajstromából hivatalból kitéröltetni fog.

Zsabya, 1890. évi június hó 20-án.

Baderlitz György,
tb. főszolgabíró.

1186. szám.

1890.

Árverési hirdetmény.

Alulirt elüljáróság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Jankovác községében a vadászati jog gyakorolhatása az 1883. évi XX. t. c. 2. és 3. §-ának figyelembe vétele mellett Jankovácra a községházánál **1890. évi július hó 20-án délelőtti 9 órakor** 6 egymásután következő évre, vagyis folyó évi augusztus hó 1-től 1896. évi augusztus hó 1-ig nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.

A feltételek a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Jankovácra, 1890. évi június hó 30-án.

3-2

Az elüljáróság.

4269. szám.

kig. 1890.

Pályázati hirdetmény.

A Keresztur községben rendszeresített községi szülésznoi állás betöltésére pályázatot hirdetek és felhívom a pályázni kívánókat, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **folyó évi július hó 15-ik napjáig** benyujtsák.

A szülésznoi állással szabályrendeletileg következő javadalmazás jár:

1. 25 frt készpénzfizetés;
2. Szülési eseteknél látogatási díj 60 kr.

Kulán, 1890. évi június hó 25-én.

Főszolgabíró hiv. távol:
Soós Gábor,
szolgabíró.

3-2

